

שראויים להטמנה ודי בכך שיחדם להטמנה. ולדעת רב אסי כיון שחריות אינן חשובות, אין צריך ליחדם לשיבה, ודי בכך שישב עליהן, ודין קל מגיזי צמור שמחמת חשיבותם לא די שיטמין בהם וצריך שיחדם להטמנה (ריטב"א; שיטה להר"ן בשם הרא"ה; וכשיטתם שרב אסי מיקל יותר מרב ושמואל, סוברים גם ר"ח, תוס' ד"ה ואם, והרשב"א). ויש שפירשו שרב אסי מחמיר יותר משמואל בחריות, ולא די במחשבה, אלא צריך שישתמש במעשה כלשהו לאותו ענין שמיוחדו, ומה שאמר רב אסי א"פ שלא חישב, כוונתו שאין צריך מחשבה בנוסף לשיבה (בעל המאור מט, א מדפי הרי"ף; רמב"ן).

■ להלכה, חריות של דקל שקצצם להסיק בהם, הרי הם מוקצים ואסור לטלטלם. ואם ישב עליהם מבעוד יום, וכל שכן אם קשרם לישב עליהם או שחשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם, מותר לטלטלם [כרב אסי, וכפירוש רוב הראשונים] [שו"ע או"ח ש"ח, כ].

יוצאין בפקורין ובציפא בזמן שצבען וכו' - ואפילו לא צבען כדי לצאת בהם בשבת, אלא צבען כדי לצאת בהם מבעוד יום, ואחר כך נמלך לצאת בהם בשבת, מותר לצאת בהם, וה"ה אם רק חשב עליהן מותר (תוס' ד"ה ואם, בשם ר"י, וראה לעיל ד"ה רב, דעת בעל המאור והרמב"ן שרלב אסי לא די במחשבה; וראה רא"ש ד, ח בדעת ר"י; שצריך מחשבה להשתמש בשבת דוקא, והרא"ש חולק שגם מחשבה לצורך חול מועילה, ולהלכה בזה ראה שו"ע או"ח ש"ח, כ ומשנ"ב שם, פו). ויש שפירשו ש'צבען' דוקא, אבל אם רק חשב עליהם אסור לצאת בהם, מכיון שאינו ניכר שמיחדם לתיתם על המכה, ונראה כמוציא בשבת. אמנם, אם יצא בהם מבעוד יום, ניכר שיחדם למכתו, ולכן מותר לצאת בהם בשבת (רשב"א ור"ן כג, א מדפי הרי"ף בשם רבינו יונה).

■ להלכה, פשתן סרוק וצמר מנופץ שנותנים על המכה, אם חשב עליהם מבעוד יום לתתם על המכה, או שישב בהם שעה אחת מבעוד יום, או שצבען בצמר וגילה דעתו שמיחדם למכה, או שרכסם במשיחה כדי ליתנם על גבי מכתו, אינם מוקצה [כדעת תוס']. ויש אומרים שאם רק חשב עליהם אסורים בטלטול [כדעת רבינו יונה] [שו"ע או"ח ש"ח, כד].

ומציא חריות של דקל וכו' צאו וישבו כדי שישב עליהן למחר - ומכך שאמר להם לחשוב לשבת עליהם 'למחר', יש שהוכיח שאין צריך יחוד לעולם, ואף גיזי צמור שאינם של הפתק, ואינם עומדים לסחורה, די ביחוד לאותה שבת. וכן המיחד אבן לפצוע בה אגוזים, די ביחוד לאותה שבת, ואין צריך ליחידה לעולם (ר"ן כג, א מדפי הרי"ף, וכשיטתו שהובאה לעיל ד"ה יחדן, שדוקא גיזים של הפתק צריך ליחדם לעולם, וראה שם דעת הרשב"א).

ואם יצא בהן שעה אחת וכו' ולא כרכן במשיחה - מבעוד יום, אבל בשבת כרכם על מכתו, אבל אם לא כרכם אסור לצאת בהם, שזמא יפלו ויטלטלם ברשות הרבים (ריטב"א).

דוקא בית האבל או בית המשטה דטרידי וכו' - ולא יכלו לקשור את החריות מבעוד יום (רש"י), וכיון שהם טרודים, הקילו להם חכמים לטלטל בלא קשירה (ריטב"א בפי' ואשון). ועוד יש לפרש, שהטעם שצריך לקשור ולא די במחשבה הוא מפני שכיון שיכל לעשות מעשה ולא עשה, נראה שאין מחשבתו מתקיימת ושזמא ימלך, ובבית האבל ובית המשטה אין הוכחה מכך שלא עשו מעשה שאין מחשבתם מתקיימת, שמחמת טרדתם לא עשו מעשה (ריטב"א בפי' שני).

■ המשך במילואים ■

אלא אי איתמר הכי איתמר - וכוונת הגמ' (לעיל מט, ב) 'איתביה וכו' לרבא', אינה שהקשה לרבא עצמו [שהרי לפי תירוץ הגמ' רבא לא אמר מה שהובא מתחילה בשמו], אלא הקשה על מה שהובא בשם רבא, ומחמת קושייתו הגמ' מסיקה שדברי רבא נאמרו באופן אחר (ריטב"א שם; וראה בתוס' ד"ה אלא, ששינו הגירסא בגמ').

יחדן להטמנה מטלטלין אותן - שכדי להסיר מהם שם מוקצה צריך שיחדם להטמנה לעולם [ולא כפי שסברה הגמ' מתחילה בדעת רבא]. ומכאן, שהמיחד אבן לפצוע בה אגוזים, מותר לטלטלה רק אם יחדה לכך לעולם (שו"ת הרשב"א א, תשנו). ויש שסובר שאין להוכיח מגיזי צמור, שכן מדובר בגיזי צמור של הפתק [כתירוץ רבינא הלן], שאינם עומדים להטמנה אלא לסחורה, צריך ליחדם להטמנה לעולם, אבל המיחד אבן לפצוע אגוזים, שדרכה בכך, די ביחוד לאותה שבת (ר"ן כג, א מדפי הרי"ף, וראה ביאורים להלן ד"ה ומצא). ■ להלכה, המיחד אבן לפצוע בה אגוזים, אפילו יחדה רק לאותה שבת, מותרת בטלטול, מפני שדרכה בכך [כדעת הר"ן]. ויש מי שאומר שאסורה בטלטול, אלא אם כן יחדה לכך לעולם [כדעת הרשב"א]. ובמקום הצורך יש להקל כדעה הראשונה (שו"ע או"ח ש"ח, כב ומשנ"ב שם, צז, וראה שם פרטים נוספים).

רבינא אומר בשל הפתק שנו - משנתנו עוסקת בגיזי צמר העומדים לסחורה, שוודאי לא יחדם להטמנה, ודברי רבא נאמרו על הטומן בסתם גיזי צמר, שנחשב שיחדם לכך (רש"י). ויש שפירשו, שדברי רבא נאמרו על המשנה, וברישא של המשנה 'גביזי צמר ואין מטלטלין אותן', מדובר בין גיזי צמר של הפתק ובין בסתם גיזין, שאם לא טמן בהם אסור לטלטלם, ובהו אמר רבא שסתם גיזין אם טמן בהם נחשב שיחדם לכך ומותר לטלטלם, ומה ששינו בספיא שאם טמן נוטל את הכיסוי והן נופלות, ומשמע שהגיזין עצמם אסורים בטלטול, מדובר בגיזין של הפתק דוקא (תוס' ד"ה רבינא; רשב"א; ריטב"א). ויש שפירשו שרבינא חולק על רבא, ולדעת רבא גיזי צמר בין של הפתק ובין שאינן של הפתק, אם לא יחדם להטמנה אסור לטלטלם, ואם יחדם להטמנה מותר לטלטלם (ב"י או"ח רנט ד"ה מוכין, בדעת הרי"ף כב, ב מדפי הרי"ף, ובדעת הרמב"ם שבת כו, יב, שהביאו לדינא רק את דברי רבא).

וגיזי צמר של הפתק שאסורים בטלטול, יש שפירש שנחשבים מוקצה מחמת חסרון כיס, ודוקא במקפיד שלא להשתמש בהם (ע"פ ריטב"א ד"ה חריות ומג"א רנט, ד). ויש שפירש, שנחשבים מוקצה מחמת גופו, שאין להם תורת כלי כיון שלא יחדם לתשמיש, וגם אם אינו מקפיד אסורים בטלטול (אבן העזר שם, א, הובא במחצית השקל שם, וראה ביא"ל שם, א ד"ה אבל).

■ להלכה, גיזי צמר שטמן בהם, אפילו אם לא יחדם לכך, מותר לטלטלם [כרבינא, וכדעת רוב הראשונים שאינו חולק על רבא]. ודוקא סתם גיזין שאינם עומדים לסחורה, אבל אם נתנם לאוצר לסחורה, הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם, אלא אם כן יחדם להטמנה בערב שבת (שו"ע או"ח רנט, א ומשנ"ב שם, ז).

חריות של דקל שגדרן לעצים - ודוקא גדרן כדי להסיק בהם, אבל גדרן סתם אינם מוקצה (מגיד משנה שבת כה, כא; מג"א ש"ח, לט). ■ וכן הלכה (משנ"ב שם, פא).

רב אמר קושר וכו' ורב אסי אמר יושב וכו' - ולדעת שניהם חלוק דין החריות מדין גיזי צמר, לדעת רב חריות כיון שאינן ראיות לשיבה כלל, צריך שיקשור, ודין חמור מגיזי צמר